

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje do četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. še se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „zvezdi“. Opravištvo, na katero naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Nemško-ustavoverno ščuvanje na Rusijo.

Čudno ali pa razumljivo za onega, ki Nemce pozna, je to, da sedaj nemškutarji in Nemci in magjarski betjarji poglavito na slovansko Rusijo hujskajo, to se ve, samo zavoljo tega, ker so smrtni sovražniki našega slovanskega rodu.

Glasi naših vladajočih nemških ustavovercev in nemških Turkov, „N. Fr. Pr.“ v sobotnem listu prinaša članek, v katerem pridiguje vojsko na Rusijo. To je tem bolj čudno, ker naši diplomati resnično in ob jednej sapi zatrjujejo, da je naša avstrijska vlada po vsem jedina in enomerno misleča z rusko vlado o vsem, kar se tiče orijentalne ali jugoslovanske politike.

„N. Fr. Pr.“ namreč trdi smelo, da namerava Rusija Avstrijo razbiti prej nego Turčijo, češ, da je to testament Paskjevičev, onega istega maršala, ki je Avstrijo leta 1849 pogina rešil, premagavši magjarsko vstajo. V tem članku se ponavlja zopet ona perfidna nemška laž, da ruski rublji in ruska agitacija drži po konci narodno gibanje nas avstrijskih Slovanov. To je mogoče v našej državi v zobe metati brez pozitivnih dokazov večini prebivalstva, Slovanom, nam, kateri smo na tolicih bojiščih pokazali, da hočemo Avstrijo ohraniti? In tu se noben državni pravdnik ne oglasi. Ne rečemo tega, da bi ga klicali, nego samo konstatiramo, da sedaj naši oficijozni sami potrjujejo, da naša monarhija živi v prijateljstvu z Rusijo, a glavni organ vladajoče stranke na ta način ščuje, — mi pak smo konfisci-

rani bili uže večkrat, ko smo na dokazane nemške izdajne želje opozorovali.

Neizmerno nas vse Slovane to vznemirja, da stoji na čelu naše vnanje politike mož, o katerem baš one dni priobčeni diplomatični akti dokazujejo, da nema večje želje nego v vojsko spraviti nas z Rusijo. Temu poželenju bi se moral slovanski in sploh pravi avstrijski element, kateri neče cesarstva na korist nemške Prusije razbiti, tem odločnejši protiviti, ker je vendar jasno kakor beli dan, da Arstrija more obstati samo ako je svojim Slovanom pravična in ako bode delala v naravnej zvezi z Rusijo. To zvezo ukrepjeno in utrjeno videti je želja vseh avstrijskih Slovanov (izvzemši za zdaj pest poljskih samopridnih in sanjarskih žlahtičev) a samo magjarski in judovski-nemški šovinizem ščuje pri nas na Rusijo.

Rusi in jugoslovanski vstanek.

Iz Peterburga 22. aprila [Izv. dop.]

Ko so lani došli prvi glasovi o vstanku v Hercegovini, ruski časniki toliko, da so v kratkih vrsticah omenjali vstaškega gibanja, rusko občestvo pa hladnokrvno se še zmenilo nij za početi boj na slovanskem jugu. Mislilo se je celo, da je vstanek od Avstrije aranžiran in da nema nobenega pomena. V tem še nij jedno leto preteklo in kakšna sprememba v našem časnikarstvu, v javnem mnenju ruskega naroda. Večji naši listi, kakor „Golos“, „Ruski mir“, „Novoje vremja“ itd. imajo svoje dopisnike v Cetinji in mej vstaši, vesti iz jugoslovanskega bojišča donajajo na prvem mestu in v vseh krogih se suče govorica o vspehah vstašev. V tem se je bilo na sto tisoče rub-

ljev nabralo za stradajoče v Hercegovini in Bosni in odposlala cela ladija napolnena z obleko in raznimi potrebami za ranjene.

Naša diplomacija se ve da bolj polagoma postopa, a tudi ona v poslednjem času vedno bolj odkriva svoje simpatije za Slovane v Turčiji in če bode treba, pripravljeni smo dovolj, da zamenjamo diplomatično pero z mečem. Rusija je absolutistično vladana, a tudi tu ima javno mnenje naroda dovolj vpliva, da si vlada ne upa, ravnati proti volji celega naroda.

Zraven Turčije se ruski časniki najbolj zanimajo za Avstrijo, a reči moram, da je vaša država v poslednjem času, odkar so se odkrile Andrassyjeve nakane 1870. leta še tisto trohico simpatij izgubila, katera je še tu pa tam se nahajala v ruskem časnikarstvu.

Da izpoznate, kako ruski časniki o Avstriji sodijo, vam hočem iz „Novoje Vremja“ citirati par odstavkov. „Novoje vremja“, najodločnejši v slovanskem duhu pisani časnik razsvetljuje „nastojajući moment vostočnago voprosa“ ter o Avstriji pravi: „Avstrija je s svojimi diplomatičnimi poskušnjami napravila popolnem fijasko. V samem srci Avstrije sedi črv, še bolj (?) nevaren nego oni, kateri podjeda Turčijo. V Avstriji se v tem momentu vse ruši, je vse nezadovoljno . . . Nemci Avstrije so v jako neprijetnem položaji. Z jedne strani jih stiskajo Magjari, zbirajoči v svojih rokah vso oblast in vse vijanje (vpliv). Z druge strani jih vznemirjujo Slovani. In tako nij čuda, da se Nemci nagibajo na stran Germanije. Tudi Magjari nijso zadovoljni. Oni nalašč obdržavajo državo v slabosti in političnem bezsilji, in očitno kažejo svojo željo,

Listek.

Doneski k zgodovini slovenskih slovnici.

(Spisal K. Glaser.)

Po smrti Cafovi léta 1874 sem imel nalogo, vse njegove spiske zbrati; pozneje je rajni Costa prišel na Ptuj in jih v Ljubljano odpeljal. Ko se je stanovanje za Cafovega naslednika pripravljalo, se je nekoliko listin našlo, mej katerimi je bil tudi sledeči predgovor k slovenski slovnici. Pisan je v nemškem jeziku in se po slovenjen od besede do besede takole glasi:

Slovenska slovnica za Nemce.

Idal Jurij Caf.

Njegovi milosti

prečestitemu gospodu gospodu

Martinu Antonu Slomšeku,

knezoškofu labodskemu i. t. d.

Ker se Vaša milost posebno zanima za vesel napredek našega slovenskega slovstva in ker sem Vam hvaležen za doneske za slovenski

slovar, Vam to svojo slovnico spoštljivo posvečujem. Blagovolite jo sprejeti kot znak mojega spoštovanja.

Caf.

Predgovor.

S tem izdajem slovnico, za katero sem važniši oddelke uže pred mnogimi leti bil izdelal. Najprej sem nameraval primerjajočo kritično slovnico slovanskih jezikov spisati. Gospod založnik pa, kateremu sem svoje misli gledé slovenske, sedanjim zahtevam zadostujoče slovnice objavil, me je pripravil do tega, da sem jo v tej obliki spisal.

1. Pisajé to slovnico sem po mogočnosti tudi starejši slovstvo izcerpl; to se mi je zdelo tem potrebnejši, ker pri sedanjim mirovanju na slovstvenem polju po vednem vplivu tujstva marsikatero dobro zrnice, ki še v raznih slovenskih narečjih živi, lahko pogubi. Zato

2. sem z mnogim trudom in velikimi žrtvami slovenske narečja preiskaval, da bi dopolnil svojo slovnico.

a) Kajti marsikateri se te slovnice ne bo učil, da bi v slovenskem jeziku pisana dela čital, nego da se more z ljudstvom sporazu-

meti; zarad tega bom važnejše razlike v narečjih pri priložnosti omenil.

b) Imajo Slovenci v istini trojno slovstvo in sicer 1. Kranjsko ali prav za prav Gorenjsko (gorno Kranjsko); ta je gotovo najstarejši in najbogastejši, pa žalibože je res, kar mora temeljit slovničar gospod Metelko sam priznavati: „Marsikateremu v tujih jezikih izobraženemu Ljubljančanu se dozdeva to tuje, kar je navadno v celi deželi“. Lehrgeb. p. 174 in: Resnica je, da je Gorenjec v marsičem od pravega slovenskega izraza krenil na krivi pot, in da se mora marsikaj pogrešati od onega slovenskega zaklada, ki se še na Dolenjskem in Notranjskem (in spodnjem Štajerskem, in v zapadnih komitatih Ogerske) v obilici nahaja.

Bohorič, P. Hipolytus, P. Marcus, Pohlin, Kumerdej, Japel, Kopitar, od Weissenthurna, Vodnik, Metelko.

II.

Potem je takozvana „windische Litteratur“ na Koroškem in v velikem delu Štajer-

osnovati si neodvisno magjarsko državo. Na konec Slavjani, ne gledé na to, da jih je več plemen, složno delajo proti Magjarom in Nemcem in z izključenjem Poljakov, kateri z Magjari koketirajo, gledajo na vzhod, skušajo po vsej mogočnosti našo Rusijo potegniti v svojo zvezo ter se posebno za rusko politiko zanimajo. Slavjanski žurnali očitno grajajo Rusijo zaradi njene udeležbe v trocesarski zvezi in zaradi njene nedelavnosti v obče slavjanskih interesih.

„Novoje vremja“ dalje pripoveduje, da vaši slavjanski časniki Rusiji očitajo, da svoje sile trati v Aziji, a ne da bi stopila na čelo slavjanskih plemen v Evropi, ki imajo zdaj jedno občno idejo, jeden občni cilj, osvobodjenje od magjarskega, nemškega in turškega tlačenja.

„To so bile tudi naše ideje, nadaljuje „N. V.“ Naj se nam ne očita, da bi bile fantastične in nepraktične, kakor pogosto beremo v nemškem časopisju. Ko so ruski veliki knezi začeli zbirati moskovsko državo, rokovodila jim je ideja zbiranja okolo jednega centra raznih delov slavjanske narodnosti. Cela naša zgodovina predstavlja razvitje te ideje, katera je izpodbujala naše vladarje, navduševala naše državnike in navdajala do fanatizma ume in talente naše inteligencije. Potem je ta ideja tudi narodna, organizatorična. Ona

..... krjepla i rosla

i v razumje carej, i v čaja jah naroda...

„Ravnopravni zavez slavjanskih plemen s protekcijo Rusije — to je naša zgodovinska naloga. Oddaljiti se od nje znači davati čas drugim stopiti na naše mesto, bežati od nje, znači bežati od svoje bodočnosti. Pred našimi očmi je vzrastla Italija, vzrastla Germanija in žuga nam s svojim daljšim nastom. Strašno silo bi si Germanija pridobila, ko bi pod hegemonijo nemško se napravljale slavjanske države, in se začela germanizacija v zvezi z magjarskim elementom slavjanskih plemen.“

„Sedanji moment ima tedaj za nas ogromno važnost. Prezirati ga — to je lahko, no popraviti potem trudno. Prezirati ga tem lažje, ker je vpliv borse, tega predstavitelja polnega indiferentizma v političnih stvareh, v narodnih

zadačah višjega reda jako velik. Gospodje od borse kažejo, da v nas nij sredstev, da k ničemu nijmo pripravljani; no mi moremo na to odgovoriti, da dozdej še nikoli nijmo stali takih vprašanj, kadar gre za najvišje cilje naše države. Sicer pa uže naše avtoritetno slovo je na korist Slavjanom, na korist našemu zgodovinskemu poklicu, in bi naši vladi naklonilo vse simpatije ruskega naroda.“

In tak duh veje tudi po družih ruskih časnikih, če prav ne tako odločno in energično; z jedno besedo, ideja Slovanstva se od dne do dne bolj širi in krepi v ruskem narodu.

Jugoslovansko bojišče.

Z bojišča v Hercegovini se poročajo zopet enkrat neugodne stvari. Turki so zbrali vso svojo vojsko in ker je imel Muktar-paša velikansko prevečino, posrečilo se mu je vstaše v Dugi potisniti na stran in je 29. aprila po ostrem boji probil se in v Nikšič prinesel poposadki provijanta. — Turki poročajo to se ve da o popolnem pobitju vstašev. Ali taka poročila smo uže večkrat čuli in vendar so se vstaši zopet in zopet povzdignili. Tukaj so samo prevelikej sili umaknili se, a ob svojem času bodo zopet može postavili.

Turki so bili namreč deset novih bataljonov na se potegnili in uže prej gore postavili. 26. aprila se je čulo grmenje kanofov v Zubcih, kjer so na videz streljali, da bi vstaše iz Duge izvabili. Ob istem času je Muktar-paša na tihoma marširal naprej. Tri dni je boj trajal. „Pol. Corr.“ meni, da utegnejo sedaj vstaši v Bosno udariti.

Ker se iz Carigrada poroča, da je sultan 30.000 mož nove vojske v Hercegovino poslal, ne bode mogel vstanek sam dolgo obdražati se v tej veličini. Za to pa ima Srbija strašno odgovornost. Ona mora reči „da“ ali ne in skoraj.

Sicer belgradska konservativna „Šumadija“ v zadnjem članku pripoveduje, da Srbija samo zato tako dolgo čaka, ker upa, da bode Turčiji kmalu poslednjega groša zmanjkalo in kadar bode popolnem izstradana tačas bode pravo vreme udariti prišlo. „Š.“ meni, da denašnje stanje ne more dolgo trajati, da je se daj ameriška stava mej Srbijo in Turčijo za život in smrt stavljena, a da jo bode Srbija

skega; razločuje se od Gorenjske samo po pravilnejšim glasoslovju, posebno v skladnji.

V tem oddelku je skrbjeno za slovnice, ki pa nijso velikega vpliva imele. Zakaj? Pri našem dosedanem izobraževanju ali prav za prav podjarmljeni so se slovenske slovnice, samo v rokah Nemcev in jezikoslovcev nahajale: naši pisatelji pa, večjidel spisovatelji molitvenih knjžic in prestavljalci so si bili sami za se slovnica po pravem ustavnem načelu: „Piši, kakor govoriš“. Tako se morajo britke besede: Bukve od čebelne reje, na svitlo dane v Gradci leta 1831: „zavoljo Štajerskega jezika za Kranjca uže celo nijso“ Čbel. J. Jonke p. 4 razumeti.

III.

Ostane še slovstvo ogrskih Slovencev, ki se sami tako imenujejo. Njihov pravopis je celo starohrvatski s to izjemo, da pred r-om nobenega neizgovorjenega samoglasnika ne stavijo, kakor Srbi in Čehi: prszt-prst, in da u kakor ū izgovarjajo in tudi pišejo; celo njihovo slovstvo bo morda obsegalo 40 knjig. Temu se nij čuditi, kajti njihovi

domorodci to je, pisatelji so besnim Ogrm izdajice!

S slovniskimi deli se je pečal samo čestiti gosp. fajmošter Jos. Košič.

c) Pritrjujem do cela sledečim besedam: „Kad se o narodnomu jeziku govori, pridodajem, da se ne vzmilje samo jedno mēsto ali jedno podnarečje v smatranje, nego celi narod, koji pod jedno glavno narečje spada, jer bo vsi ljudi vse znadu. Što se je v jednomu narečju izgubilo, to se je možebiti v drugomu obdržalo, ko se je o ovomu pokvarilo, se možebiti v onomu bolje i razumneje govori, a što je v tretjomu iznimek, to može v čtvrtomu pravilo biti. Naš jezik se može v ugodno vreme, koje nam je sada bog dal, popraviti in podpunoma izobraziti, samo ako hočemo. Mi smo v pogled našega narodnoga jezika „još uvek dětca, koja nēsu v školo šla“. Dakle nauk: „niška nego nauk, k tomu dobre razumne učitelje“. Zora Dalm. 1844 p. 367.

Ker mora pismenstvo narodu uže v njegovih otroških letih last postati, in ker za-

končnem dobila. Bog daj, ali pesimisti so tudi na svetu, da si mi ne spadamo mej nje.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 1. maja.

Na Dunaji so stvari zaradi nagodbe z Ogersko strašno zamotane. Denes je pri cesarji skrivna konferenca. Dunajski listi se jezé, Magjarski divjajo. Avstrija priznava svojo slabost, katera leži v notranjej razcepljenosti. Te so pa krivi samo ustavoverni Nemci in nobeden drugi.

Magjarskemu „Kelet Nepe“ se poroča iz Dunaja: Andrassy z vsem svojim vplivom na to dela, da bi Tiszova ostavka ne bila sprejeta, in pravi, da če Tisza od ministertva odstopi potem odstopi tudi on. — Bog ju razsvetli, da bi šla, čem prej tem bolje. — V Pešti je veliko razburjenje ker dogovori na Dunaji nijso imeli nobenega vspeha in ima dosedaj kralj odločiti. Magjari upajo, da bode njim na bolje odločil.

Vnanje države.

Iz Carigrada se javlja, da je 28. t. m. imel avstrijski poslanik grof Zichy dolg razgovor z velikim vezirjem; tudi minister vnanjega Rašid-paša je bil navzočen.

Iz Belgrada je avstrijski poslanik knez Wrede svojo družino izselil, ker se mu nevarno zdi v Belgradu.

V Rimu je prišel grški kralj s soprogo in je bil na kolodvoru od italijanskega kralja slovesno sprejet. Štiri dni ostane v Rimu.

V bavarskem zboru je propadel bismarkovski nasvet Hertzov, naj Bavarska nema več poslanikov na vnanjih zborih, ker je uže povsod poslanik nemške države. Tudi vlada je s konservativci proti glasovala najbrž ker je kralj zoper predlog in se mu vladajoča manjšina ne sme zameriti.

Dopisi.

iz št. Jurja n. juž. ž. 28. aprila.

[Izv. dop.] V našem, mladem „bralnem društvu“ se je sprožila misel nameravati, da bi se tukajšnjemu rojaku; umrlému pesniku, g. V. Orožnu v njegovej rojstvenej hiši, katera je dober streljaj od našega trga oddaljena, kak spominek postavil. — V savinjskej dolini mu postavljajo nagrobni spominek.

Društvo je mej družim tudi sklenilo svojo „bralno sobo“ s sliko vstaških, hercegovinskih vodjev okinčati.

Včeraj zjutraj — 27. t. m. so našli pod trgovom v nekem jarku ob poti ležečega mrt-

pazujemo zdaj vsestransko sodelovanje, veljaljo po npravstvenem načelu ravnopravnosti besede necega učenjaka: „Noben narečje ne sme slovnici na škodo samovladar biti. Vsako ima kake prednosti in pomanjklivosti: to razločiti je važna naloga slovnicearjeva.“

Da se ognem nekoristnim preprirom, bodem tudi ostala slovanska narečja v glasovni oblikoslovju primerjal, posebno pa ilirskega, ki nam je najbliži; kajti popolnem sem prepričan, „da je želja: ilirskemu narečju približati se, prazna reč, dokler se ne bodo plemena po slovstvu resniša po številu manjša družim plemenom pridružila, ki se po omiki in številu odlikujejo“ Murko. Da je treba, v vseh slovanskih narečjih se učiti, se je uže davno izreklo; za sedanjo razvijanje Slovanov je pa to najsilnejši potreba.

4. V dvomljivih rečeh se bo tudi kot zadnja pomoč staroslovenščina porabila.

Prijazen čitatelj razvidi tedaj lahko, da sem to delo z nenavadno marljivostjo spisal.

Naš slovenski je važno narečje slovanškega jezika, čeravno nij zelo razširjen: za

vega K., kočlarje. Bil je neki pred tisti večer vina in žganja pijan — zavalil se je v graben in v njem utonil. — Tako se sôdi. Črevlje mu je nekdo izsezul in odnesel.

Tu je bila v petek zjutraj precej velika slana, katera cvetočemu ovočnemu drevju, kakor tudi drugim sadežem gotovo nij koristila.

Hrošči ali kebri so svinjam dobra piča. Posestnik g. dr. Ipavic pri nas se je tega prepričal, ki uže 4 leta ob tem času takšne majne kebre kupuje in z njimi svinje in goske krmi. Preteklega leta so mu jih otroci 1100 bokalov donesli; za vsak bokal da 1 krajcar. Naj tudi drugo to poskusijo.

Iz Celja 30. aprila [Izv. dop.] Volilcev vseh treh razredov je pri nas 511; od teh se je pri shodu pred volitvijo udeležilo samih 40. Na dan volitve se je od III. razreda od 319 volilcev udeležilo 41, najmenj glasov je 18. Od II. razreda se je od 44 volilcev udeležilo volitve samo 14 volilcev, najmenj glasov ima jeden 6. V I. razredu od 148 volilcev, je glasovalo samo 24, najmenj glasov zadnji je dobil 11 glasov. Potem se je od vseh 511 volilcev udeležilo samih 78. In tako imamo mestni zastop. Torej vidite, da kljubu temu, da so si Celjanje celo svoj poseben nemšk časopis založili, vendar pravega navdušenja za javne posle nemajo.

Iz Trsta 29. aprila [Izv. dopis.] Od Hercegovinske meje iz sosednje Dalmacije prihajajo nemirni glasovi, polni nezadovoljnosti. Simpatije Dalmatincev se ne dajo zatreti. Dalmatinci so bili pred leti Avstriji bolj udani, nego zdaj, ko jih peče od jedne strani zatiranje sosednjih bratov pod turškim jarmom, od druge strani pa to, ka ne morejo pomagati bratom po jeziku in krvi in veri v Hercegovini; niti kruha se ne sme čez mejo poslati gladnej raji. Ali turški vojaki in častniki šopirijo se po našem Metkoviću in Dubrovniku oboroženi. Pismo prijatelja iz Dalmacije, katero vam prilagam, (ne upamo si ga priobčiti) pojasnuje nekaterih žandarskih vodjev ravnanje, z beguni in ujetniki.

To postopanje je voda na gorko železo. Iz Rusije dohaja v Trst še vedno mnogo stvari od družbe rudečega križa za Črnogoro. Nekaj pa mora v našej državnej mašini tīcati. Kajti 173 raznovrstnih zabojev leži tu v Trstu, in

se dalje časa uže ne ukrajo v parobrod, kakor je sicer navada.

Vojnega materijala se pogostoma mnogo na jug izvaža. Za hrano in zaloge v trdnjavah na meji je oskrbljeno popolnem. Došlo je tudi te dni iz Beča vprašanje na vodstvo Lloydovega parobrodnega društva, v koliko časa bi se dalo v Dalmacijo 40.000 vojakov prepeljati? Vodstvo je odgovorilo, da, ako je 14 dnij prej naznanjeno v 48. urah.

H koncu še malo anekdoto vaših, turških ljubljanskih turnarčkov. Bilo je namreč tako, da bi bili radi nekateri v telovadnej dvorani prenočili in si s tem prihranili denar, katerega so prav malo imeli. Ali vodja tega nij dovolil, ker bi sramotno bilo. Zakaj nijso mogli vaši nemskutarčki pohod odložiti na leto, da bi bili lahko pod Občino v borštu spali?

Iz gornje savinjske doline 30. aprila. [Izvirni dopis.] Neka narodna pesnica omenja: „pol smeha, pol joka.“ In zares bi človek ne vedel, bi se li smejal, ali jokal, bravši nemški odlok od dne 27. aprila t. l. št. 97 županstva v Topolšicah pri Šoštanju. — To županstvo namreč vrača mozirskemu slovenski odlok tako le: (od pičice do pičice nespremenjeno).

„Dem löblich Gemeindeamte in Prasberg mit dem Bemerken zurück dass die inerwente Margaretha Sgoznik nicht nach Topoltschitz Zuständig ist, und der Name hier in der Gemeinde ganz unbekant ist. Wird zugleich das löblich Gemeindeamt Prasberg dienstfreundlichst ersucht, dass die geneigte Zuschriften in leserlicher Deuschen Schrift verfasst werden, nachdem die slavische Sprache im öffentlichen Aemtern höheren Orts bis dato noch nicht sanktionirt worden ist.“

Gemeindeamt Topoltschitz am 27. April 1876.

Der Gemeindevorsteher Mark Ocepek.

To vam je „špraha“! G. župan Ocepek, kdo vam je to novo ortografijo vcepil? Vas bi bili tudi pruski učenjaki rabili pri shodu, ko so se posvetovali o novej nemškej ortografiji. — Pa tristo kozlov! Saj je vaše nemško — pardon slovensko ime Ocepek res iz „rajha“! Kaj pa čevkate o „noch nicht sanktionirt“? Ali nij §. 19, kateri govori o enakopravnosti sankcioniran? „Vsem narodom pravico“, pravi ova kljuka. Povem vam, da

vilno govori, in da ga je popolnem zmožen.“ Drugič za pravnike, ki hočejo mej tem ljudstvom služiti. Če se mora tak uradnik, nezmožen narodnega jezika, nezanesljivih tolmačev posluževati, utegne dostikrat velike hibe zakriviti. Tretjič je za vsacega trgovca potrebno, da na Slovenskem slovenski govoriti zna.

Cela uredba te knjige bo kazala, da sem skušal, zahtevam Nemcev, Slovencev in jezikoslovcev zadostovati.

Končno še omenim, da sem se ravnal po na svetu rajn. čestitega g. Val. Staniča Scholast. v Gorici, ki mi je julija leta 1845 pisal: „Želim še, da bi se Vam posrečilo, hoditi po zlati cesti v sredini, ne preveč po kranjsko, ne po štajersko, (ne preveč po hrvaško in ilirsko) jo kreniti, ampak, kolikor mogoče, se na vse enakomerno ozirati, da bo Vaše delo splošno veljavo imelo.

Scribendum est more gentis, loquendum vero more regionis.

Svoje slovenske in nemške brate pa prosim prizanesljivosti, opirajé se na besede Klacelna: Naš čas již o mnogo snašelivejši jest,

tudi „höheren Orts“ se odgovarja na slovenske odloke — slovenski. Celjski glavar dela uže isto tako. Na nemške vloge odgovarja nemško, na slovenske — slovensko. Kako vaš slovenjegraški glavar dela, je nam vse jedno. To so župani sami krivi, če se ne poslužujejo slovenskega materinega jezika. — Kako pa vi, gosp. župan Ocepek nemški znate, kažejo vaši — kozli. — Ne delajte se smešnega in ne ukvarjajte se s tako „špraho“, katere še ne znate. In vi boste sodili, ali je slovansk, vaš rodni jezik sankcioniran. Vas nij sram, da proti jeziku svoje domovine delate, Slovan ste, pa slovanščino zametate! —

Tudi soštanjsko županstvo nam je uže vrnilo slovenski odlok, češ, da naj pišemo nemški A ne bode nič. Mi ostanemo narodni Slovenci in hočemo z besedo in dejanjem kazati, da smo res sinovi slovenske domovine, in da imamo svoj jezik v časti.

Domače stvari.

— (Iz Karlovca) se nam poroča: Tukaj je 29. aprila umrl Franjo Vranič. Pokojnik je bil kožarski mojster, a velik patrijot, iskren agitator za narodno stvar, vodja Makančeve stranke, posebno v Ravhovem burnem času glavni steber narodnega Hrvastva, kateri je neizmerno pripomogel, da je Karlovec čisto politično ime ohranil. Star je bil 51 let.

— (F z m. K u h n) je prišel v Ljubljano razgledovat tu nastavljeno vojsko in druge priprave.

— (K e g l a n j e) v čitalniškem vrtu na korist dramatičnega društva se snuje. Dobitki bodo dragoceni in jako raznovrstni.

— (P r v i m a j), katerega je včeraj šolska mladina praznovala je bil do polu dne lep, a po polu dne je pri nas ulil bil dež.

— (Ljubljanski strelci) so prosili cesarja za podporo, ker menijo ustanoviti novo strelišče za daljavno streljanje.

Razne vesti.

* (C i g a r) se je leta 1875 v Avstriji pokadilo čez 1000 milijonov, vendar pa 34 milijonov menj kakor prejšne leto. Tudi tobaka za nos se je menj porabilo. Pokadilo se je pa tobaka v „pakeljcih“ več nego prej. Pozna se, da denarja manjka tudi pri tobaku.

* (P o b o j.) V nekej ogerskej vasi so se stekli rumunski in magjarski prebivalci. Ru-

etymologe je velike važnosti. Kakor vsak jezik malega in prosto živečega naroda nij ravno bogat na besedah pojmovih; omika in modroslovje zahteva bogat jezik; pa vendar je tako gibčen in ima toliko prvotnih besed, da se misli in čutila lahko izrazijo. Odlikujejo ga različne koncovke pri padežih, jasna osobila pri glagolih brez dolgih pomožnih glagolov, dvojina obilica časovnih določil, deležij; členka mu nij treba; vse to spominja na popolnost grškega in latinskega jezika, in bi še tudi lahko zavist Nemcev vzbudilo.

Slovenskega jezika morájo zmožni biti tudi ljudje omikanih stanov, čeravno se ga zdaj samo prosto ljudstvo poslužuje, ker v vseh izobraževaliških jedina nemščina prevladuje. Potreben je prvič za duhovne in ljudske učitelje, izmej katerih mora prvi verozakon v narodnem, v gladkem in slovniško pravilnem jeziku učiti. Avgust Gruber solnograški nadškof pravi v svojej knjigi: Katechetische Vorlesungen über des heil. Augustinus Buch p. 144: „Duhovnik more tudi v tem prosto ljudstvo prekositi, da svoj matern jezik pra-

čehož dokazem búd bezhlučne nové promenei čili opraveni pravopisu našeho. Pocatk. VI. Si quæ forsitan aliter, quam dicenda sunt, dixi, aut aliter quam formandum erat, apposui, charitas, quæ omnia suffert et tolerat, confitenti mihi ignoscat, idque apud animum tuum obtineat, ut quod imbecillitatis nostrae sensus minus docte formavit, prudentiae tuae supplementum corrigat, eludet et exornet. Julian. Pol. Ep. ad Idol. Ep. Barc. Si formidaret irridentes, non perveniret Apostolus ad credentes. Aug. Tract. contr. Ep. c. 2.

Če bo kdo knjigo to sodil in pogrške popravil, bo mi ljubo; če bi me pa utegnil kdo zarad tega dela osobno napasti, in moje zasluge manjšati, dobro; temu napovem uže zdaj svoje zaničevanje. Naj tedaj to dolgo pričakovano delo mnogo koristi tistim, ki se hočejo jezika naučiti in tudi tistim, ki se hočejo v njem dalje izobražiti; naj jo prijazno sprejmejo vsi znatelji našega jezika: če to tudi v mali meri doseže, bo me to pomirilo in mi poplačalo moj trud.

muni so še krajnega sodca u bili, kateri je prišel mirit. Lepe mejnarodne razmere, a še hujše bodo postale, če se bodo krivice od jedne narodnosti proti drugej nadaljevale. Vse kazni tukaj samo strasti le še bolj razpaljajo.

(Samomor.) Imeniten ud angleške aristokracije lord Lyttleton se je čez stopniške države na dvorišče s tretjega nastropja vrgel in precej mrtev ostal. Imel je angleško černost, takozvani „spleen“. Zadnji čas je bil tako melanholičen, da so ga uže stražili. Bil je učen mož, posebno v grščini avtoriteta.

(Judom v Perziji), kjer kakor povsodi deró domače prebivalce ob denar, nij se prav prijazno godilo. Prosili so zaslonbe od angleške vlade in brž so pomoč dobili. Slovana pa Turek sme na kolec natikati, Nemec s postavami dušiti, Magjar z brezobzirno krivičnostjo uničevati. Kedaj pride čas, da se pokaže i naša enerzija proti nepravdi!

Loterijsne srečke.

V Gradci 29. aprila: 44. 3. 48. 49. 21.
Na Dunaji 29. aprila: 17. 35. 47. 66. 46.

Naznanjam p. n. fabrikantom usnja in strojarjem, da sem začel na svoj račun s

čreslom

v št. Vidu nad Vipavo kupčevati, ter da iščem za to podvzetje

družnika (kompanjona).

Ob jednom se priporočam tudi za druge trgovinske opravništva in komisijone.

V št. Vidu nad Vipavo 30. aprila 1876.

(116)

Anton Uršič, ml.

Vabilo

k izrednemu občnemu zboru

„ljubljskega glasbenega društva“

ki bude

dné 7. maja t. l. ob 10. uri do polu dne

v mestnej dvorani.

Program:

1. Poročilo tajnikovo.
2. Poročilo blagajnikovo.
3. Volitev prvosebnika in jednega odbornika.
4. Nasvet odbora, da se najemo dobri godci se stalno plačo.

V Ljubljani dné 28. aprila 1876.

(115-2)

Odbor.

Hiša,

v jedno nadstropje s 15 sobami in 8 kuhinjami in kleti, s prostornim dvoriščem, vodnjakom in drvarnico, z velikim in dobička nosnim sadnim, zejščim in cvetličnim vrtom v nekovem predmestju ljubljanskim na jako frekventalnej cesti in prav blizu kolodvora južne železnice, za vsako naumero ugodna in z dohodkom 1100 gld. najemnine, prodaje se takoj prostovoljno in po prav ugodnimi pogoji. Več o tem se izve v administraciji „Slov. Naroda“.

(108-3)

Hiša na prodaj.

Prostovoljno prodaje se na spodnjih Poljanah ležeča hiša št. 50 z njivo in vrtom vred, poleg tudi 2 orala senožeti in 1 oral 400 □ sež. hriba. Natančnejši pogoji se izvedó pri posestnici v istej hiši. (107-2)

Franc-ove esence za življenje.

Gotovo in skušeno sredstvo proti večini boleznij z vspešnim učinkom in sicer tako, da bi morala vsaka gospodinja tako zdravilo pri hiši imeti. (53-7)

Jedino pravo dobiva se pri

Gabriel Piccoli,

lekarju, na dumajскеj cesti v Ljubljani.

Slovenske knjige.

V „narodnej tiskarni“ se dobé, in morejo tudi po poštnem povzetju naročiti najnovejše slovenske knjige:

1. „Doktor Zober“, originalen slovensk roman od J. Jurčiča. Cena 60 kr.
2. „Kalifornske povesti“ od Bret Harte-a. Cena 50 kr.
3. „Tugomer“, tragedija v 5. dejanjih. Spisal J. Jurčič. Cena 60 kr.

Slovenske

lepoznanske knjige.

V založbi „Narodne tiskarne“ v Ljubljani so izšle in se morejo dobiti sledeče slovenske knjige:

A. Romani in povesti:

1. Erazem Tatenbah. Izvirna povest, spisal J. Jurčič, velja 50 kr.
2. Meta Holdenis. Roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez, poslovenil Davorin Hostnik 50 kr.
3. Kantorčiča. Roman s pogorskega zakotja, Češki spisala Karlina Světlá; poslovenil Franjo Tomšič, velja 50 kr.
4. Prvi poljub. Novela, spisal J. Skalec. — Na črni zemlji. Novela, spis. J. Skalec, velja 25 kr.
5. Kazen. Novela, francoski spisal H. Rivière, poslovenil Davorin Hostnik. — Cerkev in država v Ameriki. Francoski spisal E. Laboulaye, poslovenil Davorin Hostnik, velja 25 kr.

B. Listki v zvezkih:

- I. zvezek, ki obsega: Stenografija, sp. dr. Ribič. — Životopisje, sp. Rajč Bož. — Prešern, Prešerin ali Preširen, sp. Fr. Levstik. — Telečja pečenka, novela, sp. J. Jurčič. — N. Machiavelli, sp. dr. Ribič. — Pisma iz Rusije, sp. dr. Celestin. — Trštvo z grozdom na Ruskem, sp. dr. J. Vošnjak. — Čigava bude? Novelica, sp. J. Ogrinec, velja 25 kr.
 - IV. zvezek, ki obsega: Lepi dnevi, sp. Paulus. — Plašč. Novela. Ruski spisal N. V. Gogol; poslovenil L. Govenjec. — Nekoliko opazek o izdaji slovenskih národnih pesnj. Spisal prof. dr. Krek. Velja 25 kr.
- Kdor hoče katero koli teh knjig dobiti, naj piše „Narodnej tiskarni“ in jih dobi po poštnem povzetju. Vse skup se dajo za znižano ceno 2 gold.

Objava.

Podpisano generalno zastopništvo

občne vzajemne zavarovalne banke kapitalij in dohodkov „Janus“ na Dunaji,

daje s tem javno na znanje, da je gospod Janez Jereb v Ljubljani, kot od 8. februarja 1876 nastavljeni zastopnik „Janus-a“ 10. aprila t. l. odstavljen. Gospod Janez Jereb nij tedaj več pooblaščen, za gori navedeno ustanovo premijne denarje pobirati, kakor tudi ne oglasila za zavarovanje sprejemati.

V Gradci 28. aprila 1876.

Generalno zastopništvo „Janus-a“

za Štajersko, Koroško in Kranjsko,

Gradec, Burggasse 17.

(117)

Za jedno, sè specerijskim in železnim blagom napolneno štacuno (filijalo) na Notraunjskem, sprejme se v kupčiji dobro izurjen

Komis,

z dobrimi izpričevaji, ne premlad, zmožen slovenskega in nemškega jezika, takoj v službo.

Pisma naj se najdalje do 12. maja dopošiljajo na administracijo „Slov. Naroda“, ker se tudi pogoji izvedó. (118-1)

Radgostski univerzalni čaj in rožnovski maho-rastlinski celtlički,

priporočá se posebno

za vse, tudi za zastarane bolezni na pljučah, za srčne, prsne in vratne bolezine, posebno za sušico, želodečevo slabost, za splošno slabost čutnic in začenjajočej se pljučnici!

Veliko število priznanskih pisem razpolagajo se v prepičanje.

Javna zahvala.

Vaše blagorodje!

Vsled Vašega mi poslanega Radgostskega univerzalnega čaja ozdravil sem popolnem v devetih dnevih moje trimesečne bolečine želodskega katará, čutim se zdravega, imam dober tek in Vam izrekam zato gospod lekar, mojo najsrčnejšo zahvalo.

Josip Kramarič, stotnik.

Ogulin na Hrvatskem, 7. oktobra 1875.

Gospodu lekarju Seichertu v kopelji Rožnov. Akoprem hvala bogu nijsem tako bolan kakor poprej, ker morem zopet svoja posla opravljati, vendar nečem biti brez Vaših izkušnih zdravil, brez katerih bi letošnje zime skoro ne bil preživel. Radi moje zadnje bolezni čutim zjutraj časi še nekako suho grlo in tudi me močno peče v prsih, ko pa Vaš čaj pijem in rabim Vaše celtličke, mi je takoj bolje. Ker sem oba zdravila uže porabil, blagovolite mi poslati po poštnem povzetku 2 paketa Radgostskega univerzalnega čaja in 6 škatlic rožnovskih maho-rastlinskih celtličkov. Z najodličnejšim spoštovanjem ostajem Vašemu blagorodju udani

Hubert Zelinka, župnik

v Obietau pri Sari (na Moravskem). Blagorodnemu gospodu lekarju J. Seichertu v Rožnov!

Moje triletno dete mučil je pol leta hudi zadušljivi kašelj, da nobeni mnogih lekov nij pomagal. Poskusila sem kot zadnji lek Vaše aromatične Rožnovske maho-rastlinske celtličke, od katerih sem k sreči jedno originalno škatljico iz Rožnova sobaj prinesla. Dosegla sem mojemu malemu bolniku tako čudopolno in hitro ozdravljenje, da Vas prosim za mojega družega otroka, kateri tudi kašljati začnja, dve škatljici teh nepresegljivih maho-rastlinskih celtličkov poslati s poštnim povzetkom.

S spoštovanjem
Roza Wawra,
soproga zdravnika.

Olomuc, 12. sept. 1874.

Velečestiti gospod!

Zopet me dožnost veže, zahvaliti se Vam za izvrstne Rožnovske celtličke, kateri so mi toliko koristili, ravno tako tudi radgostski čaj, katerega sem užival. Vsakemu, kateri občuti prsne bolezni, kašelj ali jednake bolezni navetoval bodem, naj se zaupno obrne do Vas gospod, ker Vaš lek gotovo pomaga vsacemu. Prosim, da mi pošljete dva paketa čaja in ravno toliko škatlic celtličkov.

Ostajam vašeu u bla. orodju

Karl Mličko, knjigar.

V Pragi, 16. oktobra 1874.

Od tega po zdravniškej razložbi in predpisih pripravljani čaj, velja za 14dnevno rabo pripravljani paket z nakazom o rabi 1 gold. av. velj. Jedna originalna škatlja Rožnovskih maho-rastlinskih celtličkov 50 kr. Za kolek in zavijanje pa 10 kr. posebej.

Radgostski univerzalni čaj in Rožnovski maho-rastlinski celtlički dobivajo se jedino le v lekarni J. Seichertá v Rožnovi (na Moravskem) in razpošiljajo se naročila na vse strani proti poštnem povzetku.

Da je pa p. n. občinstvu bolj priročno, imajo tudi zaloge sledeči lekarji: W. Mayr v Ljubljani, A. Beinitz v Celovci, W. König v Mariboru, Anton Nedwed „zum Mohren“ v Gradci in J. Cejbeke v Zagrebu. (392-16)

Zaloge

napravile se bodo v vseh lekarnah in večjih štacunah materjalnega blaga.

Enotni št. 101 v bankovnih	64	64
Enotni št. 102 v srebru	68	68
1860 št. posojila	109	75
Akrije narodne banke	570	25
Kreditne akrije	140	60
London	119	80
Napoli	9	54 1/2
C. k. cekini	5	64
Srebro	102	80

Dunajska borza 1. maja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)